

MASZT (39) *sb m*

maszt (36), **mast** (3); mast *BartBydg*; maszt : mast *BielKron* (3:1), *Calep* (1:1).

a jasne.

sg *N* maszt (9). ◇ *G* masztu (6). ◇ *A* maszt (8). ◇ *L* maszcie (4). ◇ *pl N* maszty (4). ◇ *G* maszt(o)w (3). ◇ *A* maszty (4). ◇ *L* maszci(e)ch (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Wysoki słuł z drzewa, słułący do rozpinania żagli na okręcie lub łodzi; malus BartBydg, Mącz, Calep, Cn; arbor Mącz (36) : Malus, arbor in medio navis, masth BartBydg 85b; RejWiz 12; Leop Ez 27/5, 7; A kiedy napierwey widzieli ich okręthy płynąc/ mnimáli być iákie ptaki wielkie zdáleká/ bo żagle białe mnimáli być fkrzydłá/ máłt mnimáli być łzyiá/ okrąg zwierzchni głową. BielKron 450, 457v; Carchesia, [...] Dury/ álbo/ lochi ná wierfchu máłztu w które powrozy zázowdzą dla wciągánie żaglu. Mącz 38b, 14b; OrzQuin A3v; Páthrzayże pochwili gdy fie ono morze rozigra á zázurzy/ áliści iednego flagá wbije pod łáwę/ [...] drugi fie o máłzt vderzył ze krwáwym łbem chodzi RejZwierc 103v, 96v; Calep 598a, 632a; ták R. P. práwem Krześciáńłkim łporządzona/ może być przyrownána Okrętowi ábo Nawie Morłkiey. Bo w niey náyduie fie naprzod Máłzt/ z ktorego Okręt bieg fwoy powierzchni bierze/ y niebefpieczeńftwá dálekie przegláda. PowodPr 2; Nawáłności wftawály, chcąc żagle zurywác, Máłzt vkręcić, okręt łtłuc CiekPotr 63; Acz idąc ná doł/ nie potrzebne máłzty/ Możefz ták bez nich prowadzić łwe łáłzty. KlonFlis E4v; Tu małz okręty z płóciennymi fkrzydłý/ [...] Máłzty wyniołte z boćianimi gniazdy/ Pod łáme gwiazdy. KlonFlis H2, E, E4v [2 r.], H2 marg.*

W połączeniach szeregowych (2): *W okręcie/ á co iefł potrzebnieyłzego iáko máłzty/ iáko żagle/ iáko powrozy co to trzymáią? Górndworz L16; RejZwierc 132.*

W porównaniach (2): *Tyliąc wálznych vćiekác będą ná pogrozenie iednego/ [...] áż práwie nie zołtánienie iedno iáko máłzt okręthu ná wierzchu gory BibRadz Is 30/17; y przodkowie náłzy ták zwykli budowác Kościoły iákoby okręty iákie/ [...] šrzod Kościołá iákoby máłzt ná okręcie/ wieżyczkę ábo łzpicę łtáwiáią KlonFlis A4.*

W charakterystycznych połączeniach: maszt goły; maszt okrętu (na okręcie) (2); masztu się chwytać, strzec; do masztu mieść się; opatrować maszt, postawić, przydać, ukręcić; wi(er)zch masztu (2); o maszt uderzyć się; proporczyk na maszcie; zawieszony na maszcie; dura w maszcie; po maszciech rozpuścić.

Zwroty: »maszt łomić; maszt się złamie« (1;1): Wiátry przeciwné mamy/ wełny bijá/ máłzty łómiá/ żagle drá/ Morłcy Ráytarzy ná łódź łzturmuiá OrzQuin A3v; Górndworz Ff4v.

»o samym maszcie żeglować« (1): wpádli w tháką nieprzešpieczność wiátru/ iż mułieli włzythki żagle zebrác/ á o łámył máłzcie gołym żeglowác. BielKron 448.

Szereg: »maszty i (albo) żagle« (2): ále wielkie łupieštwo vrzędnicy czyniá/ to iefł/ gdy okręty przyidá fłádkolwiek/ wneth od nich odbiorá máłzty y żagle BielKron 457v; RejZwierc 163v. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.; w połączeniach niewspólrzędnych 5 r.].

W przen (4) : gđdzie człowiek uelis fortune in diverfos scopulos huc atque illuc impellitur/ á pewného portu došić/ y mocného máłztu viác fie niemože/ tám trudno ináčzey. KochFragJan 4.

Wyrażenie: »wyższy maszt« (1): Nálzá R. P. [...] gdy fie w rządzie domowym/ wnątrznym pokoiu/ y ípolney dufności/ dotąd vkołyfác nie może: wízákoż z wyżłzgo Málztu pokázuią fie [...] wíętfze burze/ ktore iey oítátnim niebefpieczeńftwem przegrażáią. *PowodPr* 2.

a) *W opisie gwiazdozbioru Argo (tj. łodzi Argonautów) (2)* : Tym kíztałtem Argo płynie. po málzt piérfwza gálnie Połowicá *KochPhaen* 14, 21.

a. *Drewno na maszty (2)* : Wylíczené [!] towárow leśnych przezwífki Niemieckimi zamorzkiemi: Klepki, Waśilki, Cembrowiny, Málzty, Bale, Tarćice, Pipełki, Wánczofo. *SarnStat* 348, 230.

2. *Prawdopodobnie wysoki słup (3)* : P. Craífus Mutianus [...] máiac dobywác miáftá Leucas/ rofkazał [*architektonowi atenińskiemu*]/ áby mu pořłał/ ieden ze dwu málztow/ co wíętfzy/ ktore widział będąc w Athenach/ iżby mogł z niego vczynić táran/ do tłúczenia muru *GórnDworz* L5, L5 [2 r.].

AL